

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/867-

17. februar 2022

Representantforslag 8:93 S (2021-2022) om oppheve frysvedtaket for behandling av søknader om godkjenning som friskole med særskilt profil eller videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogrammer

Jeg viser til forslag fra stortingsrepresentantene Margret Hagerup, Jan Tore Sanner, Kari-Anne Jønnes, Himanshu Gulati, Abid Raja og Kjell Ingolf Ropstad om å oppheve frysvedtaket for behandling av søknader om godkjenning som friskole med særskilt profil eller videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogrammer.

Bakgrunn

Regjeringen har som en viktig målsetting å styrke den offentlige fellesskolen. Vi ønsker å snu den utviklingen som har skjedd de siste åtte årene med en stor økning i antall private grunnskoler og videregående skoler. Jeg viser i denne sammenheng til at det høsten 2013 var godkjent og i drift 268 friskoler. Dette tallet hadde økt til 346 høsten 2021. Det vil si en økning på hele 29 prosent. I stedet for å satse på enda mer privatisering av skolen, vil denne regjeringen heller satse på å utvikle en sterkere offentlig fellesskole over hele landet. En av grunnene til at Norge har blitt et land med høy tillit og små forskjeller mellom folk, er at elever med ulik bakgrunn møtes i de samme klasserommene og at skoletilbudet er gratis for alle og tilgjengelig over hele landet.

Det fremgår av Hurdalsplattformen at regjeringen vil stramme inn privatskoleloven (nåværende friskolelov) ved å fjerne profilskoler og yrkesfagopplæring som godkjenningsgrunnlag for statstilskudd og styrke lokale folkevalgtes muligheter til å si nei til nye privatskoler og utvidelser ved eksisterende skoler. Samtidig vil vi videreføre godkjenningsgrunnlaget for skoler som i større grad er reelle supplement til den offentlige fellesskolen. Mitt utgangspunkt har vært at denne politiske kursendringen, som ble tydelig varslet før valget, skal gjennomføres så raskt som mulig. Etter et valg er det selvfølgelig

både viktig og naturlig at politikken som er stemt frem, og som også er forankret i regjeringens politiske plattform, begynner å virke. Jeg sendte derfor 17. desember 2021 på høring forslag om å oppheve de to godkjenningsgrunnlagene *vidaregående opplæring i yrkesfaglege utdanningsprogram* og *særskilt profil*, jf. friskoleloven § 2-1 andre ledd bokstavene h) og i). Disse to godkjenningsgrunnlagene kom inn i loven i 2015 etter forslag fra Solberg-regjeringen. Regjeringen tar sikte på å legge forslagene om å oppheve disse to godkjenningsgrunnlagene frem for Stortinget i en lovproposisjon våren 2022.

I påvente av Stortingets forventede lovbehandling våren 2022 instruerte departementet 15. november 2021 Utdanningsdirektoratet om å stille behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler etter friskoleloven § 2-1 andre ledd bokstavene h) og i) i bero. Det samme gjelder søknader om godkjenning av driftsendringer ved skoler som i dag er godkjent på disse to grunnlagene. Det oppholdet i søknadsbehandlingen som følger av instruksjonen er et grunnet opphold, jf. forvaltningsloven § 11a første ledd. Søknadene vil bli behandlet så snart Stortinget har behandlet lovforslaget.

Jeg vil opplyse om at friskoleloven kap. 6A *Diverse skolar som gir yrkesretta opplæring* ikke omfattes av departementets instruks til Utdanningsdirektoratet. Søknadene fra Himmelpartner Bibelskole AS og Veksthuset Menighetsinkubator AS er behandlet på vanlig måte. Utdanningsdirektoratet avslø i vedtak av 1. februar 2022 søknaden om godkjenning av Veksthuset Menighetsinkubator AS, mens søknaden fra Himmelpartner Bibelskole AS ble avslått ved vedtak av 4. februar 2022. Vedtakene kan klages inn for departementet.

Godkjenningsordningen

Godkjenningsordningen i privatskoleloven (nåværende friskolelov) er endret flere ganger. Fra høsten 2003 ga loven rett til godkjenning av frittstående grunnskoler dersom vilkårene i loven var oppfylt og godkjenning ikke ville innebære vesentlige negative konsekvenser for vertskommunen eller vertsfylket, jf. Ot. prp. nr. 33 (2002-2003) punkt 21 Merknader til § 2-1. Fra høsten 2004 ble det innført en tilsvarende rett til godkjenning for frittstående videregående skoler, jf. Ot. prp. nr. 64 (2003-2004) kapittel 5.

Fra høsten 2007 ble det innført krav om at skolene må drive sin virksomhet på et særskilt grunnlag for å kunne få godkjenning. Endringene fra høsten 2007 innebar at det ikke lenger var rett til godkjenning dersom lovens vilkår var oppfylt. Etter friskoleloven § 2-1 første ledd første punktum *kan* departementet godkjenne nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler. Det følger av forarbeidene til loven at godkjenningsordningen er skjønnsmessig. Jeg viser i denne sammenheng til Ot.prp.nr.37 (2006-2006) kap. 19 Til § 2-1:

«Første ledd første punktum inneber at det ikkje ligg føre rett til godkjenning etter lova, men at departementet etter ei skjønnsmessig vurdering kan godkjenne nye skolar og driftsendringar ved allereie eksisterande skolar».

Den godkjenningsordningen som ble vedtatt i 2007 ble i hovedsak videreført i Prop. 84 L (2014-2015), jf. punkt 19.1 Til § 2-1. I punkt 5.4.6 i samme proposisjon heter det:

«I regjeringserklæringen ble det lagt til grunn at det skal gjeninnføres en rett til godkjenning når vilkårene i loven er oppfylt. Som en konsekvens av at departementet foreslår å videreføre lovens ordning med krav til grunnlag for å kunne få godkjenning som friskole, foreslår vi at godkjenning som i dag skal gis etter en skjønnsmessig vurdering. Departementet legger til grunn at praktiseringen av dagens lov videreføres.

I høringsnotatet uttalte departementet at det i praksis har liten betydning om retten til godkjenning er lovfestet eller ikke. Flere av vilkårene for å få godkjenning må vurderes skjønnsmessig; dette gjelder blant annet om kravet til grunnlag er oppfylt, om det er behov for skolen og om en godkjenning vil innebærer negative konsekvenser for vertskommunen eller vertsfylket og om det foreligger andre særlige grunner som har betydning for avgjørelsen. Departementets utgangspunkt var at en lovfestet rett som det knytter seg flere vilkår til – vilkår som langt på vei vurderes skjønnsmessig – vil fremstå som nokså illusorisk [...] Departementet legger til grunn at hovedregelen skal være at dersom vilkårene anses oppfylt, skal godkjenning gis. Forvaltningsrettslige prinsipper om krav til saklighet og likebehandling sikrer at vedtakene ikke blir vilkårlige.»

Skjønnsmessige regler gir større handlingsrom for forvaltningen enn lovbundne avgjørelser. I samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige regler kan det settes vilkår for godkjenning. Den skjønnsmessige godkjenningsordningen innebærer også at forvaltningen kan endre praksis fra et gitt tidspunkt så lenge dette er saklig begrunnet og ikke strider mot den ulovfestede myndighetsmisbrukslæren.

Grunnlaget for instruksen om opphold i søknadsbehandlingen

Forvaltningsloven § 11a første ledd fastsetter at forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saker uten *ugrunnet* opphold. Det oppholdet i søknadsbehandlingen som følger av departementets instruks til Utdanningsdirektoratet av 15. november 2021 er et grunnet opphold. Instruksen innebærer en konsekvent og lik behandling av de søknadene som lå til behandling per denne datoen. De søkerne som ble berørt av instruksen ble varslet særskilt om dette.

Grunnen til det oppholdet i søknadsbehandlingen som følger av instruksen, er at jeg ønsker å få Stortingets prinsipielle avklaringer før disse søknadene ferdigbehandles. Den skjønnsmessige godkjenningsordningen innebærer at departementet innenfor lovens rammer har adgang til å endre forvaltningspraksis fra et gitt tidspunkt så lenge dette er saklig begrunnet og ikke strider mot den ulovfestede myndighetsmisbrukslæren. Jeg har i stedet valgt å stille behandlingen av disse søknadene i bero i påvente av Stortingets lovbehandling.

Med hilsen

Tonje Brenna

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur